

Технически университет – София

Катедра приложна физика

Протокол № 6

Факултет: ..... Специалност: ..... Група: .....

Студент: ..... Фак № .....

Упражнение № 6 Определяне дължината на светлинна вълна с Нютонови пръстени

1. Цел на упражнението:

2. Схема на опитната постановка:

3. Кратко теоретично въведение:

Нютоновите пръстени представляват редуващи се тъмни и светли пръстеновидни ивици с тъмно петно в средата, които се получават при интерференция на светлина от тънък въздушен клинообразен слой, образуван между плоскопаралелна пластинка и плоскоизпъкнала леща с голям радиус на кривината R .

При попадане на успореден сноп монохроматична светлина перпендикулярно на плоската страна на лещата се създават условия за интерференция на лъчите, отразени от изпъкналата част на лещата и горната повърхност на пластинката (това са двете повърхнини на тънкия въздушен слой). Като имаме предвид, че коефициентът на пречупване на въздуха $n = 1$ (оптичният път на лъчите е равен на геометричния), за разликата в оптичните пътища на два такива лъча получаваме

$\Delta = 2d + \frac{\lambda}{2}$, където d е дебелината на въздушния клин на даденото място, а увеличението с половин дължина на вълната идва от промяната на фазата с π при отражение от оптично по-плътна среда. Ако за дадено място тази разлика е $\Delta = (2k+1)\frac{\lambda}{2}$, на това място ще имаме отслабване на интензитета на светлината (ще наблюдаваме тъмен пръстен).

Следователно дебелините на въздушния клин, при които се наблюдават тъмни пръстени ще бъдат $d_k = k\frac{\lambda}{2}$, $k=1, 2, 3 \dots$

За да определим дължината на вълната трябва да намерим дебелините на въздушния клин d_k , при които се наблюдават тъмните пръстени. Ние можем да определим радиусите r_k на тъмните пръстени и да свържем двете величини d_k и r_k с питагоровата теорема $R^2 = (R - d_k)^2 + r_k^2 = R^2 - 2d_k R + d_k^2 + r_k^2 \approx R^2 - 2d_k R + r_k^2$, откъдето $d_k = \frac{r_k^2}{2R}$.

От двете формули за d_k можем да получим връзката между радиуса на съответния тъмен пръстен и дължината на вълната $r_k^2 = kR\lambda$. Ако приложим формулата за друг пръстен, с пореден номер m , ще получим $r_m^2 = mR\lambda$. От формулите за двата пръстена с поредни номера k и m можем да получим и дължината на вълната $\lambda = \frac{r_k^2 - r_m^2}{(k-m)R}$.

Дължината на вълната можем да определим и по друг начин – като построим зависимостта на $r_k^2 = R\lambda k$ от k . Това трябва

да е права линия ($y = ax$; $y = r_k^2$, $x = k$) с ъглов коефициент $a = \tan \alpha = \frac{\Delta(r_k^2)}{\Delta k} = R\lambda$.

4. Експериментални задачи:

Определяне на дължината на вълната.

Измерват се с микроскоп диаметрите на първите 6 тъмни ивици. Тъй като ще отчитаме радиусите на пръстените в скални деления с микроскоп, истинската им стойност ще пресмятаме по формулата $r_k = \frac{|n_{2k} - n_{1k}|}{2} \beta$, където n_{1k} и n_{2k} са отчетите в скални деления, а β е константата на окулярната скала. Определя се дължината на вълната от стойностите на всеки две съседни ивици. Пресмята се средната стойност от петте получени стойности.

Построява се графиката $r_k^2 = f(k)$ и се определя ъгловият ѝ коефициент, а оттам и дължината на вълната.

Сравняват се получените стойности за λ по двата начина.

5. Въпроси за самоподготовка:

Какво представлява явлениято интерференция на светлината?

Защо измерваме диаметъра на тъмните пръстени, а не на светлите?

Защо измерваме диаметъра, а не радиуса на пръстените?

Ще има ли разлика между получените по двата начина стойности за дължината на вълната?

6. Опитни данни:

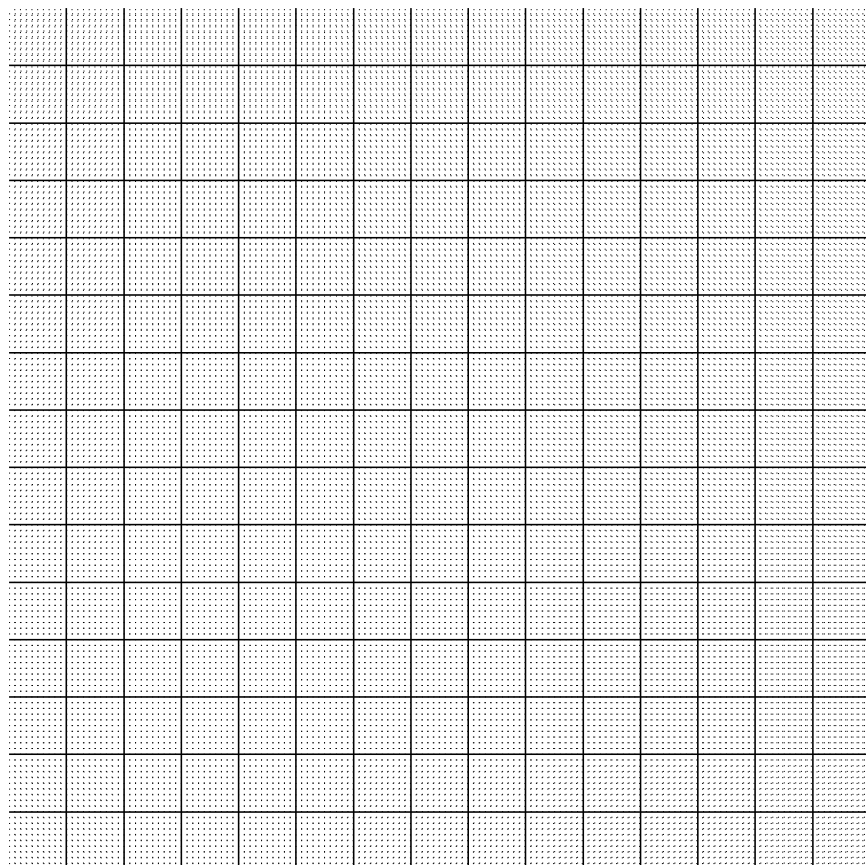
X				Y
k	n_{1k}	n_{2k}	$r_k \cdot 10^3$ [m]	$r_k^2 \cdot 10^6$ [m ²]
1				
2				
3				
4				
5				
6				

$R =$

$\beta =$

i	$(r_k^2 - r_{k-1}^2) \cdot 10^6$ [m ²]	$\lambda_i \cdot 10^9$ [m]
1		
2		
3		
4		
5		
		$\lambda_{cp} =$

7. Резултати и преценка на точността:

$\tan \alpha =$

$\lambda =$

$\lambda =$ (пресметнато)

$\lambda =$ (от графиката)

Подпис на студента: .....

Дата .....

Подпис на асистента: .....